

УДК 69.002.5

СУЧАСНІ ЗАСОБИ МЕХАНІЗАЦІЇ ПРИ РЕКОНСТРУКЦІЇ БУДІВЕЛЬ І СПОРУД

СОВРЕМЕННЫЕ СРЕДСТВА МЕХАНИЗАЦИИ ПРИ РЕКОНСТРУКЦИИ ЗДАНИЙ И СООРУЖЕНИЙ

MODERN MEANS OF MECHANIZATION IN THE RECONSTRUCTION OF BUILDINGS AND CONSTRUCTIONS

Попруга Д.В., к.т.н., доц. (ДВНЗ «Криворізький національний університет», м. Кривий Ріг), **Валовой О.І., к.т.н., проф.** (ДВНЗ «Криворізький національний університет», м. Кривий Ріг)

Попруга Д.В., к.т.н., доц. (ГВУЗ «Криворожский национальный университет», г. Кривой Рог), **Валовой А.И., к.т.н., проф.** (ГВЗУ «Криворожский национальный университет», г. Кривой Рог)

Popruga D.V., D.Eng., associate professor (Kryvyi Rih National University, Kryvyi Rih), **Valovoi O.I., D.Eng., professor** (Kryvyi Rih National University, Kryvyi Rih)

Розглянуті перспективи розвитку засобів механізації при реконструкції будівель і споруд.

Рассмотрены перспективы развития средств механизации при реконструкции зданий и сооружений.

The prospects of the development of mechanization in the reconstruction of buildings and constructions.

Ключові слова:

Кран, реконструкція, підйомник, модернізація.

Кран, реконструкція, підйомник, модернізація.

Crane, reconstruction, lift, modernization.

Проблема та її зв'язок з науковими та практичними завданнями. При проведенні монтажних-демонтажних робіт, особливо при реконструкції і технічному переозброєнні промислових об'єктів, застосовують вантажопідйомні засоби – машини, крани, підйомники, установники, літальні апарати, а також найпростіші вантажопідйомні механізми: домкрати, лебідки, устаткування, монтажне і такелажне оснащення. Крім них, використовується

устаткування для супровідних робіт з руйнування матеріалу в місцях стикування конструкцій, які демонтуються, і посилення конструкцій та блоків, які демонтуються і знаходяться поряд.

Однак ефективність застосування більшості механізмів, через стиснені умови реконструкції, знижується на 30-40%. Вихід з положення, що створилося, полягає в прискореному оновленні парку вантажопідійомних засобів, розширенні його за рахунок малогабаритних машин з гідравлічним приводом і телескопічними стрілами [1].

Спеціальних, технологічно спеціалізованих для умов реконструкції монтажних механізмів наша промисловість випускає недостатньо. Тому доводиться виходити з необхідності використання модернізованих до умов реконструкції існуючих вітчизняних та закордонних вантажопідійомних механізмів.

Аналіз останніх досліджень. Вивченню роботи підсилених конструкцій присвятили свої роботи А.Я.Барашиков, С.В.Бондаренко, Б.А.Боярчук, Г.В.Гетун, О.Б.Голишев, О.Ю.Єрьоменко, О.Д.Журавський, І.В.Задорожнікова, П.І.Кривошеев, Є.Ф.Лисенко, Г.А.Молодченко, Л.А.Мурашко, Й.П.Новаторський, Р.С.Санжаровський, П.О.Сунак, Г.Н.Хайдуков, О.Л.Шагін, В.С.Шмуклер, А.Касассбех, Г.В.Чанг, Л.М.Лі, М.А.Максур і багато інших.

Постановка задач досліджень. Перед авторами було поставлене завдання проаналізувати та дослідити перспективи розвитку сучасних засобів механізації процесів реконструкції будівель і споруд.

Методика та результати досліджень. Підвищення рівня механізації монтажних-демонтажних робіт при реконструкції є комплексним завданням, вирішення якого треба здійснювати одночасно в різних напрямках. Такими напрямками є: модернізація існуючих монтажних механізмів з метою пристосування їх до роботи в стиснених умовах; розробка змінного монтажного оснащення для технологічних вантажопідійомних механізмів цехів, що реконструюються, з метою використання їх для виконання монтажних і демонтажних робіт; створення нових технологічно спеціалізованих машин, механізмів, пристосувань, інструментів тощо [2,3].

На першому етапі роботи з підвищення рівня механізації необхідно шукати рішення з модернізації існуючих засобів механізації або їхніх вузлів щодо конкретної виробничої ситуації при реконструкції, тому що створення й освоєння виробництва монтажних кранів нових типів – процес трудомісткий і дорогий. Саме перший напрямок дозволить забезпечити в найкоротший термін і з найменшими витратами високу ефективність виконання монтажно-демонтажних робіт.

Одне з таких рішень – використання кранового устаткування серійних автомобільних кранів, які встановлюють відносно конкретної ситуації й виду виконуваних робіт стаціонарно, на рухомих платформах, на естакаді, на мостовому крані тощо. Такі монтажні механізми можна буде з успіхом

використовувати як дахові кранові установки для монтажу-демонтажу конструкцій покриття і стінових панелей, будівельних конструкцій конвеєрних галерей, для механізації внутрішньоцехових робіт та в інших випадках.

В умовах високої складності при виконанні демонтажних-монтажних внутрішньоцехових робіт у прольотах, обладнаних електромостовими кранами, перспективним є їхнє застосування у поєднанні з баштово-стріловим устаткуванням баштових кранів.

Конструктивно кран являє собою баштово-стріловий пристрій з повноповоротною вежею, встановленою на електромостовому крані. Як баштово-стріловий пристрій використовують баштовий кран, що випускається серійно вітчизняною промисловістю (рис. 1, а). Проектувальниками запропоновані можливі поєднання електромостових і баштових кранів залежно від вантажопідйомності мостових та маси баштових. Застосування таких комбінацій дозволяє вирішити ряд складних питань, пов'язаних як з демонтажем, так і з монтажем усіх конструктивних елементів будівлі. Установлення змінного оснащення на мостовий кран можна виконувати в крайній торцевій панелі прольоту, де попередньо демонтують покриття самохідним стріловим краном, встановленим поза габаритами цеху. Пересуваючись уздовж прольоту, мостостріловий кран здійснює «на себе» демонтаж конструкцій старого покриття, а «від себе» – підкранових балок і колон, а також монтаж усіх нових конструкцій каркаса будівлі. Розрахунки показують, що застосування таких кранів забезпечує значне збільшення продуктивності праці [1].

Електромостові крани в комплекті з баштовими ефективно використовують у прольоті з недостатньою шириною транспортної зони для встановлення й переміщення самохідних стрілових кранів. У цих умовах портал баштового крана переобладнують для переміщення по одній нитці рейкового шляху, покладеного в транспортній зоні (рис. 1, б). Стійкість крана забезпечується за рахунок жорсткого з'єднання з електромостовим краном [1].

У діючих цехах електромостові крани з успіхом можуть використовуватися також для механізації робіт із заміни й рихтування підкранових балок і рейок. З цією метою електромостовий кран оснащують поворотною стрілою, прикріпленою до головної балки або встановленою на вантажному візку крана.

Як даховий кран застосовують кранову частину автомобільного крана (рис. 1, в) [1].

У цей час у системі машинного парку країни намітилася тенденція зміни типів і параметрів монтажних кранів у зв'язку з підвищенням маси конструкцій, які монтуються, і ролі конвеєрно-блокового методу монтажу споруд, у тому числі й при реконструкції. Подальший розвиток, ймовірно, одержать крани на спецшасі автомобільного типу вантажопідйомністю

63...250 т і пневмоколісні короткобазові крани вантажопідйомністю 10, 16, 25 і 40 т.

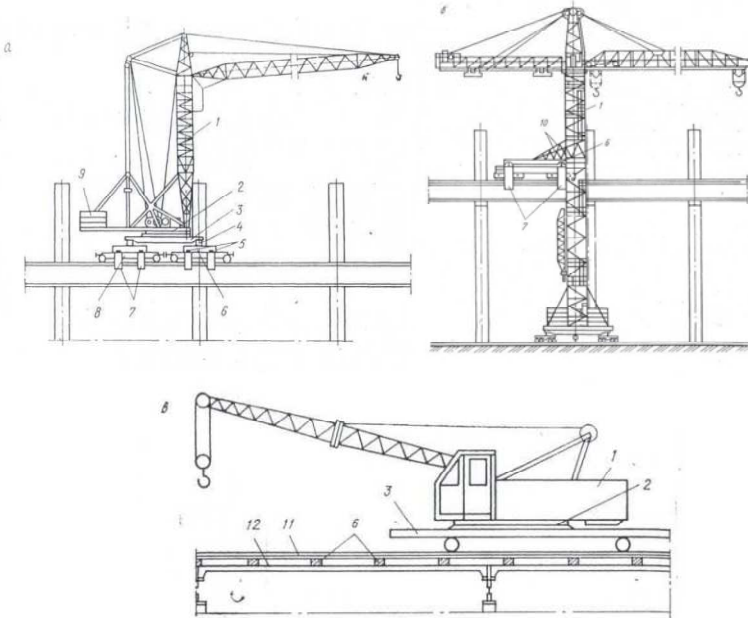

Рис. 1. Модернізація кранів для роботи в стиснених умовах:

а – баштово-мостовий кран (БМК); б – вузькоколіїний баштово-мостовий кран (ВБМК); в – дахова кранова установка; 1 – кран, який модернізують; 2 – поворотна платформа; 3 – ходовий візок; 4 – підкладки під ходовий візок; 5 – рейки візка мостового крана; 6 – розподільні балки; 7 – головні балки мостового крана; 8 – кінцева балка мостового крана; 9 – винесена противага; 10 – кронштейн обійми; 11 – підкранова рейка; 12 – покриття цеху

Для роботи на діючих підприємствах ефективним є застосування маневрених мобільних пневмоколісних засобів механізації, які швидко трансформуються з транспортного в робоче положення; універсальних машин з відносно невеликими масою та габаритами й телескопічним робочим устаткуванням.

Широке поширення при реконструкції можуть знайти стаціонарні приставні баштові крани з більшим вильотом гака. Для них достатніми є невеликі майданчики, а установлення можливе навіть в умовах діючих цехів. Перспективними є компактні стаціонарні й мобільні кабельні крани вантажопідйомністю 10...15 т і прольотом 150...200 м (рис. 2).

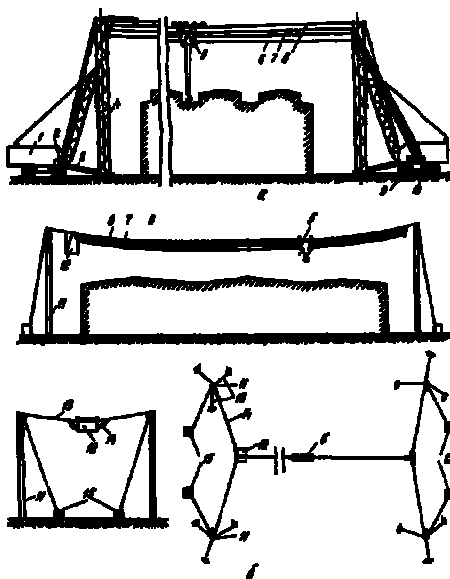

Рис. 2. Кабельні крани:

а – самохідний; б – з поздовжньо-поперечним переміщенням вантажного візка; 1 – гусеничний кран Е-2508; 2 – лебідка допоміжного підйому; 3 – розпірка; 4 – А-подібний пілон; 5 – вантажний візок; 6-8 – вантажний, тяговий і несучий канати; 9 – механізм підйому вантажу; 10 – механізм пересування візка; 11 – стояки-опори; 12 – кабіна керування; 13 – опорні канати; 14 – фаркопф; 15 – лебідки керування опорними канатами; 16 – розчалування

Особливе місце в ряді механізмів, необхідних для реконструктивних робіт, займають кранові й інші вантажопідйомні установки, придатні до виконання внутрішньоцехових монтажних-демонтажних робіт в умовах обмеженого габариту монтажної зони як у плані, так і по висоті (рис. 3) [1].

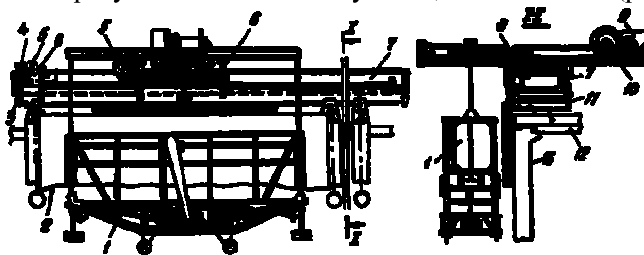

Рис. 3. Пристрій для монтажу стінових конструкцій:

1 – підвісна коліска; 2 – стінова панель; 3 – знімний тупиковий упор; 4 – відвідний ролик; 5 – лебідка для переміщення нижнього візка і шляхової балки; 6 – упорний шток; 7 – шляхова балка; 8, 10 – верхній і нижній візки; 9 – лебідка для підйому вантажу; 11 – коткова опора; 12 – перекриття; 13 – колона

Спеціальні крани малої вантажопідйомності використовують для реконструкції багатопверхових промислових, житлових і громадських будівель. Їх застосовують у природних умовах при подаванні легких елементів підсилення, а також довгомірних деталей при улаштуванні лісів і риштувань.

Ці крани встановлюють на перекриттях, у прорізах, підвішують до будівельних конструкцій (рис. 4) [2].

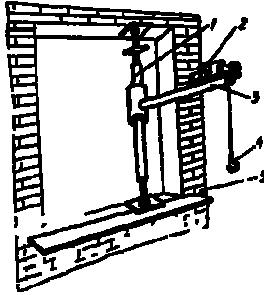

Рис. 4. Кран «Крихітка»:

1 – телескопічний опорний стаяк; 2 – двигун; 3 – стріла; 4 – гак; 5 – стіна будівлі

Більша потреба відчувається в кранах-маніпуляторах, кранах у баштово-стрілковому виконанні з горизонтальною телескопічною стрілою, мобільних домкратних підійомниках для вивішування конструкцій, мобільних електрелебідках тощо.

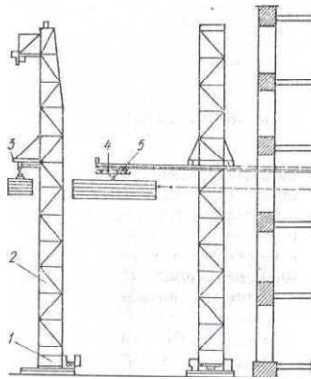

Рис. 5. Кран-підійомник КП-0,6:

1 – платформа; 2 – башта; 3 – горизонтальна стріла; 4 – монорейка; 5 – каретка

Ефективність виконання будівельно-монтажних робіт в умовах реконструкції у значній мірі залежить від застосовуваного при цьому такелажного і монтажного оснащення.

Накопичений досвід показує, що ефективність застосування оснащення в умовах реконструкції промислових об'єктів залежить від наявності автоматичного або напівавтоматичного стропування й розстропування; безпелтьового стропування; універсальності; малих габаритів такелажного оснащення з конструкцією і без неї; фіксації будівельних конструкцій у просторі при проходженні перешкод та у процесі встановлення в проектне положення; малої маси; простоти і надійності; можливості збільшення монтажних характеристик вантажопідйомних засобів і застосування в стиснених, важкодоступних місцях; простоти підготовки будівельних конструкцій до демонтажно-монтажних операцій.

Висновки. Промисловість України випускає недостатньо монтажних механізмів спеціалізованих для умов реконструкції. Перед науковцями, зважаючи на складну економічну ситуацію в країні, стоять першочергові завдання: модернізація існуючої техніки до необхідних технологічних умов; розробка спеціалізованого такелажного оснащення; розробка новітніх універсальних засобів малої механізації.

1. Валовой О.І. Проектування технологія та організація будівництва. Зведення і ремонт будівель та споруд. Том V “Реконструкція промислових будівель та споруд”: Довідково-методичний навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів за напрямком “Будівництво” / О.І. Валовой. – Кривий Ріг: Видавничий дім, 2009. – 480 с. 2. Валовой О.І. Проектування технологія та організація будівництва. Зведення і ремонт будівель та споруд. Том VI “Реконструкція та ремонт цивільних будинків”: Довідково-методичний навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів за напрямком “Будівництво” / О.І. Валовой. – Кривий Ріг: Видавничий дім, 2009. – 305 с. 3. Попруга Д. В. Основні положення проекту виконання робіт на підсилення конструкцій / Д. В. Попруга, О.І. Валовой // Ресурсоекономні матеріали, конструкції, будівлі та споруди : зб. наук. пр. – Вип. 24. – Рівне : НУВГП , 2012. – С. 546–552.